

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

จากสภาพบริบทชุมชนของตำบลป่าแป๋ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นภูเขามิป่าไม้อุดมสมบูรณ์ มีเขตการปกครอง 13 หมู่บ้าน มีประชากรจำนวนทั้งสิ้น 6,157 คน โดยอาชีพหลักโดยส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 80 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม คือ การทำสวนเมี่ยง (ชา) รองลงมาคือ ทำสวนมะแขว่นลิ้นจี่ มะม่วง สำหรับอาชีพเสริมมีการรวมกลุ่มเพื่อผลิตสินค้าต่างๆ

ผลการวิเคราะห์ประเมินผลกระทบและความคุ้มค่าการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ก่อนดำเนินการพัฒนากลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตชาเมี่ยงในพื้นที่ตำบลป่าแป๋ พิจารณาปัญหาจาก 4 ด้าน พบว่า 1) ด้านโครงสร้างพื้นฐานชุมชนมีปัญหาการไม่มีพื้นที่การจัดการบริหารขยะในระดับมาก ซึ่งการกำจัดขยะไม่ถูกวิธีส่งผลทำให้เกิดมลภาวะของสิ่งแวดล้อมในชุมชน 2) ด้านเศรษฐกิจ ประสบปัญหาผลผลิตราคาต่ำและประชากรมีค่าใช้จ่ายมากกว่ารายได้ในระดับมาก 3) ด้านสังคม ส่วนใหญ่มีปัญหาเรื่องการเจ็บป่วยของคนในชุมชนเพิ่มขึ้น และ 4) ด้านสิ่งแวดล้อม ปัญหาเรื่องป่าไม้ชุมชนโดนเผาทุกปี ซึ่งเป็นปัญหาในระดับมากของชุมชนในพื้นที่ตำบลป่าแป๋

โดยภาพรวมหลังจากดำเนินการพัฒนากลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตชาเมี่ยงในพื้นที่ตำบลป่าแป๋ ในด้านการผลิต โดยการปรับปรุงประสิทธิภาพของเตาให้เหมาะสม เพื่อให้สามารถกำหนดต้นทุนด้านพลังงานของการผลิตเมี่ยงให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม และการพัฒนาด้านการแปรรูปและแนวทางการวางแผนการตลาดผลผลิตจากชาเมี่ยง สามารถประเมินผลกระทบและความคุ้มค่าการใช้ประโยชน์ในพื้นที่หลังดำเนินการพัฒนากลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตชาเมี่ยงในพื้นที่ตำบลป่าแป๋ 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านเศรษฐกิจ พบว่า กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตชาเมี่ยงที่เข้าร่วมการพัฒนาด้านการผลิตการปรับปรุงประสิทธิภาพของเตา สามารถลดการใช้ปัจจัยการผลิตและเวลาที่ใช้ในการผลิต และการเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าเกษตรและผลผลิตชาเมี่ยง การสร้างรายได้ที่เพิ่มขึ้น และการสามารถสร้างช่องทางการจัดจำหน่ายเองได้โดยไม่ผ่านตัวกลางทางการตลาด ทำให้สามารถจำหน่ายโดยไม่ถูกกีดกันทางการค้าขายได้ สร้างอาชีพให้กับคนในชุมชน สร้างความสามัคคีให้กับชุมชนและเพิ่มผล

กำไรให้กับธุรกิจ โดยตัวชี้วัดที่สะท้อนถึงการพัฒนากลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตชาเมี่ยงในพื้นที่ตำบลป่าแป๋ ได้แก่ ต้นทุนและผลตอบแทน เทคโนโลยีการผลิต รายได้ของครัวเรือน การเก็บออมเงิน หนี้สินของครัวเรือน รายได้และค่าใช้จ่าย โดยภาพรวมเศรษฐกิจของกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตชาเมี่ยงฯ ยังมีความเป็นอยู่ในระดับที่ดีหลังจากมีการถ่ายทอดองค์ความรู้ โดยเฉพาะในเรื่องการทำการเกษตร เนื่องจากสามารถสร้างรายได้จากภาคการเกษตรในมูลค่าที่สูงรวมถึงนอกภาคการเกษตรที่สูงกว่ารายจ่ายและหนี้สิน ซึ่งชี้ให้เห็นถึงมีสถานะความเป็นอยู่ที่ดีและมีความสามารถในการชำระหนี้ของตนเองได้ 2) ด้านสังคมหลังการถ่ายทอดองค์ความรู้ พิจารณาจากตัวชี้วัด ได้แก่ คุณภาพชีวิตของกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตชาเมี่ยงในพื้นที่ตำบลป่าแป๋มีระดับความสุขอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับมูลค่าสุขภาพสะท้อนการมีประโยชน์ทางอ้อมแก่ชุมชนโดยไม่ทำให้ค่าใช้จ่ายรักษาพยาบาลเพิ่มขึ้น และการเจ็บป่วยของกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตชาเมี่ยงฯ จะเจ็บป่วยจาก จากโรค ซ้อเช่า ปวดเช่า ปวดหลัง ปวดเอว ซึ่งโรคดังกล่าวส่วนใหญ่พบในกลุ่มผู้สูงอายุ หากมีการรวมกลุ่มและมีกิจกรรมที่ก่อให้เกิดสุขภาพที่ดีจึงทำให้ผลลัพธ์เกิดทางอ้อมคือสุขภาพของผู้สูงอายุที่ทำการผลิตเพื่อการบริโภคดีขึ้น และการเข้าถึงขององค์กรหรือภาคีเครือข่ายต่างที่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนเพิ่มขึ้น 3) ด้านสิ่งแวดล้อม พิจารณาจากตัวชี้วัด คือ ด้านทรัพยากร พบว่า กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตชาเมี่ยงฯมีการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดอยู่ในระดับปานกลาง และมีการใช้ทรัพยากรด้วยการอนุรักษ์และทำให้เกิดการฟื้นฟูอยู่ในระดับมาก สำหรับด้านพลังงาน พบว่า กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตชาเมี่ยงส่วนใหญ่มีการใช้พลังงาน ที่ทำให้เกิดความคุ้มค่าและลดการเกิดความเสี่ยงในระดับต่ำแต่มีกิจกรรมการเผาไหม้ การใช้ไฟฟ้า และการจัดการของเสียที่ลดลง

ผลกระทบจากการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์เชิงพื้นที่ หลังจากมีการถ่ายทอดองค์ความรู้ ผลการวิจัยสู่กลุ่มเป้าหมายเพื่อใช้ประโยชน์ พบว่า ผลกระทบด้านเศรษฐกิจที่มีต่อกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตชาเมี่ยงฯมากที่สุดคือ มีค่าใช้จ่ายลดลง ส่วนผลกระทบด้านสังคมที่มีต่อกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตชาเมี่ยงฯมากที่สุดคือ ทำให้คนมีน้ำใจช่วยเหลือและร่วมมือในกิจกรรมมากขึ้น และทำให้การดำเนินชีวิตของคนในชุมชนสะดวกสบายมากขึ้น และผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมมากที่สุด คือ การใช้ประโยชน์ในพื้นที่ทำให้แม่น้ำลำคลองสะอาด ไม่เกิดปัญหาน้ำเสียขึ้นในชุมชน ทั้งนี้ ภาพรวมดัชนีการประเมินผลกระทบจากการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์เชิงพื้นที่ของทั้งด้านเศรษฐกิจ

ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อมที่มีต่อกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตชาเมี่ยงในพื้นที่ตำบลป่าแป๋อยู่ในระดับปานกลาง

ผลการวิเคราะห์ความคุ้มค่าของผลผลิตทางการวิจัยที่ชุมชนนำไปใช้ประโยชน์ พบว่า อัตราผลตอบแทนและการคืนทุนของการแปรรูปชาเมี่ยงทั้งในรูปแบบเดิมและผลิตภัณฑ์ใหม่ที่กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตชาเมี่ยงในพื้นที่ตำบลป่าแป๋ที่ได้รับจากการถ่ายทอดก่อให้เกิดความคุ้มค่า และการประเมินความคุ้มค่าที่จะเกิดขึ้นจากการปรับเปลี่ยนที่เป็นตัวเงินก็สามารถชี้ให้เห็นถึงความคุ้มค่า รวมถึงเกิดผลลัพธ์ในด้านสังคม คือ เกิดความร่วมมือในสังคม อีกทั้งสามารถลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน และสามารถแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมได้จากการลดใช้ทรัพยากรในชุมชน ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่าองค์ความรู้จากการพัฒนาสู่กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตชาเมี่ยงในพื้นที่ตำบลป่าแป๋เป็นทางเลือกที่ดีสำหรับชุมชนที่จะนำไปต่อยอดขยายผลเพราะมีความคุ้มค่าต่อการลงทุน

5.2 ข้อเสนอแนะ

5.2.1 ข้อเสนอแนะการนำผลการศึกษาไปใช้

1) จากการวิเคราะห์ผลกระทบทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม ควรมีหน่วยงานเข้าพัฒนาในแต่ละด้านอย่างต่อเนื่องและมีการส่งเสริมให้ดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะการเข้ามามีบทบาทช่วยเหลือสนับสนุนในองค์ความรู้และเปิดโอกาสให้กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตชาเมี่ยงในพื้นที่ตำบลป่าแป๋ได้พัฒนาศักยภาพมาก รวมถึงนำเทคโนโลยีมาพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม โดยมีเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์ต่างๆ ที่ทำให้สินค้ามีคุณภาพมาตรฐานมากยิ่งขึ้น

2) ควรมีหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน สนับสนุนช่วยเหลือโดยการจัดกิจกรรมที่เชื่อมโยงกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตชาเมี่ยงในพื้นที่ตำบลป่าแป๋เข้าด้วยกัน รวมถึงสร้างเครือข่ายกลุ่มที่เชื่อมโยงกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตชาเมี่ยงในจังหวัดอื่น